

Gemeente van Christus,

Psalm 103 is behoorlijk hooggestemd. De dichter roept ons op om God te prijzen, vanwege al Zijn weldaden. En hij zet zelf de toon: God vergeeft ons immers onze schulden. Hij geneest al onze kwalen. Hij redt ons leven zelfs van het graf! Om maar eens iets te noemen. Hij overlaadt ons met trouw en liefde, schoonheid en geluk. En Hij vernieuwt onze jeugd.

Als dat allemaal letterlijk zo was, dan zaten we hier vanochtend niet, nietwaar?

Maar niet iedereen die ziek is, geneest. Tegen sommige aandoeningen blijkt geen kruid gewassen te zijn. Niet iedereen wentelt zich in schoonheid en geluk.

We worden allemaal ouder. Onze gezondheid wordt brozer; we takelen af.

En in het jaar dat achter ons ligt hebben sommigen van ons afscheid moeten nemen van iemand die hen lief was en is.

Ook als we breder kijken, lijkt het beeld van God dat de dichter schetst wel erg rooskleurig te zijn: als we op het journaal de beelden zien van migranten op de grens tussen Polen en Wit Rusland. Of beelden uit Eritrea, of uit de sloppenwijken in Zuid Afrika om maar eens iets te noemen. Dan kun je moeilijk instemmen met zijn lyrische woorden dat God recht verschaft aan de onderdrukten.

Het is een prachtige psalm. Maar door die grote woorden kan hij veraf blijven van onze eigen ervaring. Zeker in tijden van verdriet. En rouw. Van grote wereldwijde onzekerheid.

Wat dit lied aan ons wil overbrengen, proberen we vanochtend dichterbij onszelf te krijgen aan de hand van twee eenvoudige, alledaagse beelden, die de dichter óók gebruikt: dat van een veldbloem. En van een liefdevolle vader. Of moeder, zo u wilt.

Het begint allemaal met de vergankelijkheid. Niet alleen die van ons, maar van alles wat bestaat. Als beeld gebruikt hij daarvoor een veldbloem. Ja,- als klein ventje plukte ik eens een handvol klapprozen voor mijn moeder. Voordat ik er goed en wel mee thuis kwam, waren ze al uitgevallen.

Merkwaardig toch, hoe sommige ogenschijnlijk kleine gebeurtenissen uit je leven, je altijd bijblijven.

Zoveel jaren ouder - en hopelijk ook iets wijzer - geworden, besef ik dat diezelfde vergankelijkheid opgaat voor mijn eigen leven. En voor dat van alle mensen om me heen.

“De mens – zijn dagen zijn als het gras, hij is als een bloem die bloeit op het veld en verdwijnt zodra de wind hem verzengt; de plek waar hij stond kent hem niet meer.”(15-16)

Zeker: sommige mensen leven lang: 70 jaar, of 80 zelfs als we sterk zijn, zegt een andere psalmdichter. Regelmatig staat er zelfs een foto in de krant van de burgemeester die weer eens met een 100-jarige aan de taart zit.

Wat niet wegneemt dat in het bijbehorende interview vaak te lezen staat dat de jubilaris terugkijkend op haar lange leven constateert dat het voorbij gevlógen is.

Die veldbloem is een prachtig beeld voor ons bestaan: het is van een grote schoonheid. Maar zeer kwetsbaar. En onze bloei duurt maar even.

Het deed me denken aan een uitspraak van Angelus Silezius, de 17^e eeuwse mysticus van wie een paar liederen in ons liedboek zijn opgenomen: “De roos kent geen waarom; zij bloeit omdat zij bloeit. Zij denkt niet om zichzelf, vraagt niet of men haar ziet.”

Het zou in zekere zin heel mooi zijn als ook wij mensen ons leven zó vanzelfsprekend, zonder al die waarom-vragen en andere hoofdbrekens zouden kunnen leven.

Maar de praktijk is weerbarstiger. Omdat ons leven weerbarstig is. Je hoeft de pagina's met rouwadvertenties er maar op na te slaan en de “waaroms” springen er uit naar voren. Zeker als iemand veel te jong is overleden. Of - in uiterste wanhoop - zelf een einde aan het leven heeft gemaakt.

Het besef van onze vergankelijkheid kan allerlei vragen in je wakker roepen.

Is het leven uiteindelijk niet zinloos, als de dood er vroeg of laat een einde aan maakt?

Een vraag die zeker kan opkomen bij mensen die geen perspectief hebben op een of andere vorm van Eeuwigheid zoals die bijvoorbeeld in onze Christelijke traditie aanwezig is.

Je kunt die vraag echter ook omkeren: als het leven eindig is, is het dan juist dáárdoor niet oneindig waardevol?

Probeer je maar eens voor te stellen dat het leven hier op aarde eeuwig zou voortduren.

Daar moet je, als je dat werkelijk serieus probeert, toch niet aan denken?

De psalmdichter maakt in zijn lied wat de grote denker Kierkegaard noemde “de sprong van het geloof”: hij laat over onze vergankelijkheid “het Licht van Gods trouw die is van eeuwigheid tot eeuwigheid” schijnen.

Voor veel gelovigen is dat een troostrijke gedachte.

Maar ik vermoed dat ook binnen onze christelijke traditie een deel van de gelovigen zich bij een begrip als “eeuwigheid” niet zoveel meer kan voorstellen.

In zijn boek “Leven in het nu” geeft de Vlaamse auteur Tom Hannes er een verrassende invulling aan. Een die dicht bij onze dagelijkse ervaring ligt. En die direct raakt aan ons leven hier en nu. Als wij zeggen dat iets eeuwigheidswaarde heeft, zegt hij, dan geven we daarmee aan dat iets - een gebeurtenis, een boek, een muziekstuk, een persoon, de liefde die we voor iemand voelen - ons diep raakt, op een wezenlijke manier die ons leven rijker maakt en zin geeft.

Wat iets anders is dan zeggen dat die ervaring, die persoon, die liefde zal blijven bestaan “tot in alle eeuwigheid”.

Iemand kan mij zeer dierbaar zijn. Oneindig dierbaar, zeggen we dan. De liefde, de verbondenheid die ik met die ander ervaar, maakt mij mee tot de mens die ik ben. Geeft mijn leven zin en betekenis. Maar ik weet dat zij of hij er op een dag niet meer zal zijn. En dat ik er op een dag niet meer zal zijn. Het komt er nu op aan om precies die bewustwording te omarmen. Hoe moeilijk dat ook kan zijn.

Als jou dat lukt, zul je in staat zijn om open, ontvankelijk in het leven staan. Te blijven staan.

In jouw leven te waarderen wat er zich aandient. Elke dag opnieuw.

Eén zin uit de gedachtegang van Hannes raakte me zeer: “Er is geen enkele garantie dat wat zich nu aandient er nog lang zal zijn. Waarop wachten we dan om er hier en nu met liefde en zorg mee om te gaan?” (p.356) Einde citaat.

Met liefde en zorg omgaan, met de mensen om je heen bijvoorbeeld, dat heet in de taal van de bijbel: ontferming. En daarmee komen we aan bij het tweede beeld uit deze psalm: dat van een

liefdevolle vader, die zijn kind koesterend in de armen neemt. Het is een van mijn favoriete beelden voor dat grote mysterie dat we "God" noemen:

*"Zoals een vader zich ontfermt over zijn kinderen,
zo ontfermt zich de Heer over wie Hem vrezen.
Want Hij weet waarvan wij gemaakt zijn,
Hij vergeet niet dat wij uit stof zijn gevormd. (13-14)*

Zoals ik daarnet al zei: ik vermoed dat veel mensen vandaag de dag niet meer uit de voeten kunnen met die grote, hooggestemde woorden over - en beelden voor God uit de bijbel. Maar misschien vermoed ik dat ook wel omdat ik er zelf niet meer mee uit de voeten kan. Misschien kan het, zeker in een dienst als deze, dan helpen om voor grote begrippen als vergankelijkheid en eeuwigheid alledaagse beelden te gebruiken: een tere veldbloem, die bloeit "zonder waarom". Een vader of moeder, die zich ontfermt over haar kind.

Ik geloof dat in de wijze waarop wij ons - wetend waarvan we gemaakt zijn, ons bewust van onze vergankelijkheid - over elkaar kunnen ontfermen, zich iets weerspiegelt van dat grote en ondoorgrondelijke mysterie dat we "God" noemen.

Een klein gedicht van de Duitse dichter Rainer Maria Rilke, tot slot:

Herfst

De bladeren vallen, vallen als van ver,
als welkten in de hemel verre gaarden;
ze vallen met ontkennende gebaren

en in de nachten valt de zware aarde
de eenzaamheid in, weg van elke ster.

Wij allen vallen. Deze hand hier valt
en welke je ook ziet, het is in alle.
En toch is er Eén die dit vallen
oneindig zacht in handen houdt.

Amen.